

STUDIELEDIGHET

Broschyrtext 31.1.2003

Studieledigheten erbjuder de yrkesverksamma en flexibel möjlighet till utbildning och studier. Rätten till studieledighet baserar sig på lagen om studieledighet (273/1979). Lagen tillämpas på personer i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller i därmed jämförbart anställningsförhållande (nedan anställningsförhållande). Arbetstagarens anställningsförhållande fortgår under studieledigheten. Däremot betalas ingen lön för tiden för studieledighet, om inte något annat avtalats i kollektiv- eller tjänstekollektivavtalet eller mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

RÄTT TILL STUDIELEDIGHET

En arbetstagare vars anställningsförhållande såsom huvudsyssla pågått i totalt minst ett år i en eller flera perioder kan vara studieledig i högst två år under en period av fem år.

Om anställningsförhållandet pågått minst tre månader, har arbetstagaren rätt till sammanlagt högst fem dagars studieledighet.

Studieledigheten kan tas ut i en eller flera perioder. Ledigheten kan periodiseras också så att arbetstagaren är i arbete under en del av arbetsdagen och studieledig under en del av arbetsdagen.

Personer i läroavtalsutbildning har inte rätt till studieledighet.

FÖR VILKA SLAGS STUDIER FÅR STUDIELEDIGHETEN ANVÄNDAS?

Studieledigheten får användas

- för utbildning som är underställd offentlig tillsyn (även utomlands)
- under vissa förutsättningar även för fackförningsutbildning eller utbildning som ordnas för lantbruksföretagare

Utbildning eller studier som godtas som grund för studieledighet kan inbegripa

- följande av undervisningen
- handledd praktik i enlighet med läroplanen
- förberedelser inför en examen eller ett lärdomsprov, dock högst tio arbetsdagar omedelbart före varje examen eller lärdomsprov
- handledda självstudier på heltid för avläggande av examen eller lärdomsprov
- deltagande i ett examenstillfälle

ANSÖKAN OM OCH BEVILJANDE AV STUDIELEDIGHET

Studieledigheten baserar sig alltid på en ansökan från arbetstagaren. Studieledighet som varar över fem arbetsdagar ska alltid sökas skriftligen hos arbetsgivaren minst 45 kalenderdagar innan studierna eller utbildningen inleds. Studieledighet som varar högst fem arbetsdagar söks muntligen eller skriftligen hos arbetsgivaren minst 15 kalenderdagar innan studierna eller utbildningen inleds, om inte något annat har avtalats mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

Ansökan om studieledighet ska innehålla uppgift om

- tidpunkten för när studierna och studieledigheten inleds och slutar
- utbildningens eller studiernas form och målsättning
- huruvida det är fråga om slutförande av utbildning eller studier som påbörjats under en tidigare studieledighet
- läroanstalt eller annan utbildningsanordnare
- i fråga om handledda självstudier på heltid, en läroplan som godkänts av handledaren och studeranden och av vilken den examen eller det lärdomsprov som ska avläggas och den tid som studierna tar framgår.

Om studieledighet söks för en period som överstiger fem arbetsdagar, ska arbetsgivaren meddela sitt beslut skriftligen minst 15 kalenderdagar innan studierna eller utbildningen inleds. I annat fall ska arbetsgivaren meddela sitt beslut senast sju dagar innan studierna eller utbildningen inleds.

UPPSKJUTANDE AV STUDIELEDIGHETEN

Arbetsgivaren får uppskjuta den tidpunkt då studieledigheten ska börja, om ledigheten medför kännbar olägenhet för arbetsgivarens verksamhet. Studieledigheten får uppskjutas med högst sex månader i taget. Om det är fråga om utbildning som upprepas med längre mellantider än sex månader, får arbetsgivaren uppskjuta studieledighetens början högst tills följande motsvarande utbildningstillfälle anordnas.

Arbetsgivaren har rätt att uppskjuta studieledigheten även då mindre än sex månader har förflutit efter arbetstagarens tidigare studieledighet och det är inte fråga om att slutföra studier eller utbildning som inletts under den tidigare studieledigheten.

Om företaget har minst fem anställda, får arbetsgivaren uppskjuta tidpunkten för arbetstagarens studieledighet högst två gånger i följd. Om företaget har högst fyra anställda, har arbetsgivarens rätt att uppskjuta tidpunkten för studieledighet inte begränsats till två gånger utan den kan vara kontinuerlig. I båda fallen förutsätter ett uppskjutande av studieledigheten att ledigheten medför kännbar olägenhet för arbetsgivarens verksamhet.

Arbetstagaren kan uppskjuta utnyttjandet av studieledigheten som överstiger fem arbetsdagar, om detta inte medför kännbar olägenhet för arbetsgivaren. Uppskjutande av studieledigheten kan sökas skriftligen för högst ett år i taget. Om arbetstagaren vill låta bli att utnyttja en studieledighet som beviljats henne eller honom, ska arbetstagaren underrätta arbetsgivaren om detta skriftligen minst två veckor innan ledigheten skulle ha inletts.

AVBRYTANDE AV STUDIELEDIGHETEN

En arbetstagare som har beviljats studieledighet för en längre period än 50 arbetsdagar får avbryta studieledigheten och återgå till arbetet. En kortare studieledighet kan inte avbrytas. Arbetstagaren ska underrätta arbetsgivaren om att han eller hon tänker avbryta studieledigheten skriftligen minst fyra veckor före planerad återgång till arbetet.

Arbetsgivaren är inte skyldig att återta en arbetstagare som är studieledig förrän arbetsavtalet för den vikarie som eventuellt anställts för arbetstagaren lagligt kan upphävas. Arbetsgivaren ska utan dröjsmål skriftligen underrätta arbetstagaren om sitt beslut i frågan

om avbrytande av studieledigheten och meddela tidpunkten för arbetstagarens återkomst till arbetet.

FÖRMÅNER UNDER STUDIELEDIGHETEN SOM BASERAR SIG PÅ ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLET

Arbetstagaren har inte rätt till lön under studieledighetstiden. Arbetstagaren intjänar däremot semester också för studieledighetstiden, dock för högst 30 studieledighetsdagar under kvalifikationsåret. För att arbetstagaren ska intjäna semester för studieledighetstiden krävs att arbetstagaren återgår till arbetet omedelbart efter det att studieledigheten slutat.

Studieledigheten kan minska beloppet av pension eftersom ingen lön betalas under studieledigheten. Tiden utan lön kan påverka bl.a. den pensionsberättigande tidens längd, pensionslönen och bibehållandet av den återstående tiden. Ytterligare upplysningar om hur studieledighet påverkar pensionsförmånerna lämnas av Pensionsmyndigheten, Kommunernas pensionsförsäkring och Statskontoret.

Arbetsgivaren får inte säga upp anställningsförhållandet med arbetstagaren på grund av att denna har ansökt om studieledighet eller utnyttjat beviljad studieledighet. Däremot hindrar inte studieledigheten uppsägning, om det finns en laglig grund för uppsägningen.

FÖRSÖRJNING UNDER STUDIELEDIGHETEN

Arbetstagaren kan ha rätt till ekonomiskt stöd för den utbildning eller de studier som han eller hon avlägger under studieledigheten.

Det vuxenutbildningsstöd som Utbildningsfonden beviljar är avsett att utgöra stöd för de vuxnas studier på eget initiativ. Dessutom är det möjligt att få statsborgen för studielån som beviljas av Folkpensionsanstalten.

Det statliga studiestöd som Folkpensionsanstalten beviljar vuxenstuderande kan bestå av studiepenning och bostadstillägg samt statsborgen för studielån.

Ytterligare upplysningar om studieförmåner lämnas av Utbildningsfonden och Folkpensionsanstalten.